

a kép jelentette számára az igazságot, az első szó ez volt, ami eszébe jutott, mikor az autóból meglátta valamelyik nyáron, ennyi volt csak, kibogozhatatlan, és most is csak ennyi az igazság” (12.). Az igazságra való rákérdezés nem a költészet, hanem a filozófia feladata; ezért határátlépő ez a könyv, és költői, ahogy hozzáteszi, hogy az igazsághoz a fájdalom és szorongáson keresztül jutunk el.

A folyamatosan számozott prózaverseket mintegy két és fél oldalas *metszet* előzi meg: ez a szöveg, a versektől eltérően, nem összefüggő, nem egy helyzet vagy kép kibontása, hanem mondatok sorozata. Mindegyik mondat jelentős – nevezzük őket tételmondatoknak (ha tételmondatnak nevezzük azt a hangsúlyos mondatot, amelyen elmélkedni szoktunk). A tételmondatok visszavisszaköszönnek a számozott szövegekben, sőt – egytől egyig, változatlan formában, de fordított sorrendben – a könyv végi *tiükörmetszet*ben is. A mondatnál hangsúlyosabbak így: szólamokká válnak, és valamiféle ritmust, tágan értelmezett gondolatrítmust hoznak létre, tájolják gondolatainkat.

Gyórfy könyve tágabb értelmezési keretet, széles horizontot igényel. „[...] nézek felfelé, arcomat az ég felé fordítom, ezt így leírni jó, csillagrendszerek, a Vega, az Orion, a Prédikálószték körvonalait mintha fekete fotókartonból vágták volna ki, ismerős alak, szeretem ezt a he-

gyet, szép, mit jelent ez, szép hegy, mit jelent egy ég felé fordított arccal álló ember” (51.). Második könyvével *A csónányos északi oldalának* költője (ez előző kötetének címe), mint tíz év magányos elmélkedés után Nietzsche Zarathustrája, lejött az emberek közé. Kötete helyhez kötött könyv – a Börzsönyből a „Duna-partra húzódó kisvárosba” száll alá. A hely, ahová megérkezik, *alighanem* Nagymaros. Romantikus helyszín, a hömpölygő folyam asszociációk sokaságát veti felszínre. A leszállást nem véletlenül említtem: bár nem hirdet meg új „emberüdvöt”, mint Nietzsche prófétája (távol áll tőle az efféle tételállítás), jellemző rá valamelyes prófétai gesztus, de ez éppen a megfigyelések aprólékossága – vagy, pontosítsunk, a határpasztalatokra való fogékonyság – miatt hiteles. Nem kevesebbet állít, mint hogy „az igazi jelenlét az öntudatlan, folyamatos ima” (26.).

PRÁGAI TAMÁS

(*JAK – Ulpinus-ház Kiadó, Budapest, 2004, 96 oldal, 990 Ft*)

HALLOWAY JÁNOS:

Rendszerváltó szerelmek
Szatirikus mese felnőtteknek

Felpörögnek az agykerek, valamely műfajilag áramvonalas, nagy-

lélegzetű epika felszállásban lévő repülőgépek alkatrészeiként, s már szalad a masina a kifutópálya betonján, már fel-felkapja a pilóta az utasszállító orrát, míg végül aztán mint ha repülne is az alkotmány: a regény. De nem tűnik el szemünk elől a kékes, fővárosiasan szmogos horizonton, annál jóval többen és jóval közelebből látatott módon kavarnak a fedélzetén. Kezdetét veszi az *Airport 2004* vagy éppen *1994* című film, keletkezés-megjelenés vagy játszódás szerint tetszőlegesen... Ez a „játszódás” fontos, van olyan jelentése is a szónak, hogy játszogat az ember, kissé talán öncélúan néha, a mások idegeivel akár, netán a saját ...-val/vel.

Érdekes élményben van részünk. Óvatlanabb recenzens azt mondaná, jó az írás, és ez formálisan igaz is. Világos, szellemes, gördülékeny prózát olvasunk, a cselekmény több szálon fut, mégis következetesen sodródik egybe: fonallá. Dramaturgiaiilag szerencsésen a csevegő összejövetel, a buli, a közösségi események könnyű kezű felvezetése vezérli az eseményeket. Az alakok egyénítettek, összetéveszthetetlen lelki képletük van, emellett bizonyos társadalmi-foglalkozásbeli típusok félreismerhetetlen megtestesítőiként viselkednek. Életbeli és érzelmi, szexuális bonyolódásuk alaposan indokolt (csak kissé mániákus), logikus szerveződés, „hitelesen” véletlenszerű alakulások folyamatosan alakítják vi-

szonyulásukat, változó irányulásukat, kapcsolatrendszerük a stabil tényezők mentén megszakítatlan mozgásban van. Ennek ellenére – vagy talán a munkát alapvetően élvezhetővé tevő életismeret, irónia és szarkazmus miatt – a figurák mégis úgy hatnak, mintha egy speciálisan pedáns állatkert tetszetős lakói volnának. Ismeri őket az író, meglehetősen *ismerve vannak* ökelmek, talán túlságosan is – és ez a megfigyelés, gyanú vagy megérezés vezet át a szerzőség problémájához.

A *Halloway János* álnév. Nem csupán „kiderülő módon”, nem egyszerűen provokatív átlátszóságában, hanem egyenesen lényegileg, funkcionálisan: *poétikailag*. Hiszen a regényben ugyanazt a regényt olvassa „Keserű dr. lektor”, amelyet mi is a kezünkben tartunk... Ott is névtelen a kézirat, s ott kerül fölé, véletlenszerűen a Halloway. Feltehetően pszichiáter a szerzője (a főhőse is). És férfi. Bár megpróbálja álcázni magát a női lélektan erős behozásával, ilyen fokú szexizmus kizárólag férfitől származhat. Feltűnő még a művész, irodalmár, jogász, orvos kulcsszereplők kizárólagossága, továbbá a filozófiai műveltség villogtatása, persze utóbbi is a szexőrület jegyében. Falni való olvasmány tehát, ám kizárólag a fővárosi felső tízezernek? Ki lehet, vajon ki lehet az *elkövetője*...?

A szerzőség „problémája” azonban inkább csak a szerzőség „kérdése”. Problémája, lelki, egzisztenciális

alapon vagy a szellemi teljesítmények esetlegesen hierarchikus felfogása miatt legfeljebb magának a doktor úrnak lehet a dologgal: regényt írni, bármilyen „jót”, bármilyen sikereset netán, snassz a komoly szellemi embernek. Bár izgató feladat, biztos inkognitóból szemlélendő csínytevés. Tipikusan az (ezúttal jó tollú) úri dilettáns szemléletmódja. Pedig kellő időben, még szerkeszthető módon abszolvált művészetelméleti stúdiumok egy ilyen tehetséget a magyar próza komoly jelenségévé tehetek volna. S még tehetnek is – a literárus véna már megvan benne, mind a stiláris érzéket, mind pedig az átfogó, helyenként mélységekig hatoló kulturális ismereteket illetően. Most ezt kellene felturbóznai egy kis esztétikai tudatossággal.

De mit adok tanácsokat!? Halloway János, akár ezen a néven, akár másikon úgylis további regényekkel fog megörvendeztetni bennünket a jövőben. Az alapvető intellektualizmus megkülönbözteti teljesítményét átlagos bestsellereinktől. Ez is erősíti a reményt, hogy a Halloway név mögött nem ama Nagy Magyar Néger rejtőzik, akiről a sajtó azt állítja, ő írja Havas Henrik vagy Vujity Tvrtko „műveit”.

WEÉRY IMRE

(*Fekete Sas Könyvkiadó, Budapest, 2004, 571 oldal, 2820 Ft*)

CSELÉNYI BÉLA:

Satnya Nyuszi

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy Vadász. A Cselényi Béla nevet kapta, *miko* Kolozsvárott megszületett. Ez a Vadász írt egy könyvet a Satnya Nyusziról, tele mesékkel fölötteteknek. Sok történet van ebben a könyvben, mindenféle mesék arról, hogy ez a Satnya Nyuszi hogyan nő fel egy néha barátságos, néha ellenséges, kicsit ijesztő, kicsit groteszk világban. Satnya Nyuszi „mákot dézsmál”, templomnézőbe és könyvtárba megy, és néha zsembes egy kicsit. A Nyuszi család elutazik az északi „Nagy Hómezőkig” (ahol Satnya Nyuszi kilendíti a világot a tengelyéből, de csak véletlenül, aztán visszautik: „DZAENG!”). És ha mindez nem lenne elég, karácsonykor Dalí Bácsi vendégségbe megy hozzájuk: „Vidámak voltak a Nyuszik. Dalí Bácsi időnként felröppent a karácsonyfára, felöltözött ballerínának, hogy kacagtassa Satnya Nyuszit; utánozta Hattyút, hogy sírjanak Kislány Nyuszik, aztán szólt, hogy ideje hazamennie. – De azért iszunk egy kicsi borókát? – mutatott Apa Nyuszi egy kikapirgált tökre. – Nem lehet – mondta Dalí Bácsi –, mentőautóval vagyok.”

A Vadász bácsi, aki ezt a könyvet írta, nemcsak író, hanem költő is – illetve elsősorban költő (sok kötete jelent már meg, ha megszámolod,